

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

FEBEG is ervan overtuigd dat CO2-netwerken een belangrijk element vormen in de energietransitie, en pleit ook voor een stimulerend en gecoördineerd beleidskader voor CCS/CCU.

Hartelijk bedankt voor jullie inspanningen om hieraan mee te werken.

Verder heeft FEBEG echter geen specifieke opmerkingen op deze consultatie

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

[REDACTED]

REACTIE FLUXYS C-GRID ANTWERP**OP ONTWERPADVIES VAN DE VLAAMSE NUTSREGULATOR VAN 03/09/2025****MET BETREKKING TOT DE KANDIDATUUR VAN FLUXYS C-GRID ANTWERP NV ALS
BEHEERDER VAN DE LOKALE CLUSTER IN HET ANTWERPSE HAVENGEBIED ALS
BEDOELD IN HET DECREET OVER HET VERVOER VAN KOOLSTOFDIOXIDE VIA
PIJPLEIDINGEN IN HET VLAAMS GEWEST****1. Algemeen**

Fluxys c-grid Antwerp stelt vast dat het ontwerpadvies **tal van rapporterings- en informatieverplichtingen** bevat die de Vlaamse Nutsregulator ("VNR") en/of de Vlaamse minister bevoegd voor energie (de "Minister") moeten toelaten om na te gaan of Fluxys c-grid Antwerp voldoet en/of blijft voldoen aan de aanwijzingsvoorwaarden en -criteria op basis waarvan een beslissing inzake aanwijzing van de beheerder van de lokale cluster in het Antwerpse havengebied ("beheerder van de lokale cluster") wordt genomen.

Hoewel Fluxys c-grid Antwerp begrijpt dat er mechanismen moeten bestaan die de VNR en/of de Vlaamse minister moeten toelaten om na te gaan of de beheerder van de lokale cluster in voldoende mate blijft voldoen aan de aanwijzingsvoorwaarden en -criteria, dringt Fluxys c-grid Antwerp er toch op aan dat het bepalen van dergelijke mechanismen en hun concrete modaliteiten **in overleg** dient te gebeuren met Fluxys c-grid Antwerp.

Bovendien dient de bevoegdheid van de VNR om dergelijk toezicht uit te oefenen zich te **beperken tot de beheerder van de lokale cluster**, in overeenstemming met hetgeen bepaald is in het decreet van 29 maart 2024 over het vervoer van koolstofdioxide via pijpleidingen in het Vlaamse Gewest (het "decreet").

Voorts stellen wij ook vast dat rapporten en/of documentatie aan zowel de VNR als de Minister moeten aangeleverd worden. Het schijnt ons toe dat dit **enkel dient te gebeuren aan de VNR**, als regulator die bevoegd is voor het toezicht op de naleving door de beheerder van de lokale cluster van het regelgevend kader inzake CO₂-vervoer.

Tenslotte meent Fluxys c-grid Antwerp dat het regelgevend kader inzake **installatie van meetapparatuur en verbinding met buitenlandse vervoersinfrastructuur** op een pragmatische wijze dient toegepast te worden, om maximaal een (kosten)efficiënte ontwikkeling van CO₂-vervoersinfrastructuur te garanderen.

2. Geen regulatorisch toezicht op activiteiten Fluxys Belgium

In paragrafen 76 en 78 komt de VNR tot de conclusie dat Fluxys Belgium tijdens de ontwikkelingsfase van de lokale cluster als een vorm van werkmaatschappij voor Fluxys c-grid Antwerp optreedt. Gelet op deze set-up en om risico's op kruissubsidiëring te vermijden tussen activiteiten in de CO₂-waardeketen, meent de VNR dat het regelgevend kader aan de VNR de bevoegdheid moet toekennen om toezicht uit te oefenen op Fluxys Belgium als zogenaamde werkmaatschappij van Fluxys c-grid Antwerp:

(...)

*Het regelgevend kader voorziet aldus enkel in een regulatorisch toezicht door de Vlaamse Nutsregulator op de beheerder van de lokale cluster, terwijl deze haar activiteiten tijdens de huidige ontwikkelingsfase organiseert door gebruik te maken van een vorm van werkmaatschappij. Het regelgevend kader zou de **Vlaamse Nutsregulator** echter moeten toelaten om ook **toezicht uit te oefenen op dergelijke marktpartij**, zeker gezien er vanuit het regelgevend kader aan de beheerder geen beperkingen worden opgelegd om ook structureel de beheerderstaken uit te voeren door een beroep te doen op een dergelijke vorm van werkmaatschappij.*

Vooreerst is de vraag of Fluxys Belgium al dan niet kwalificeert als een werkmaatschappij **niet relevant**, aangezien noch het decreet noch het Besluit van de Vlaamse Regering over het vervoer van koolstofdioxide via pijpleidingen in het Vlaamse Gewest (het "uitvoeringsbesluit"), voorzien in een dergelijke figuur. Het uitvoeringsbesluit voorziet in diens artikel 3, lid 3 enkel dat de beheerder van de lokale cluster beroep kan doen op diens aandeelhouders om aan te tonen dat hij voldoet aan de vereisten inzake financiële, technische en organisatorische capaciteit.

Bovendien kan uit het feit dat er een dienstverleningsovereenkomst en constructiesamenwerkingsovereenkomst bestaat tussen Fluxys Belgium en Fluxys c-grid Antwerp **niet afgeleid worden dat Fluxys Belgium zou kwalificeren als een werkmaatschappij**, naar analogie met hetgeen bestaat in energiedistributiesector.

Immers, een werkmaatschappij in de zin van het decreet van 8 mei 2009 houdende algemene bepalingen betreffende het energiebeleid, zoals Fluvius System Operator, wordt opgericht met het specifieke doel om operationele taken te vervullen voor de netbeheerder (in het geval van Fluvius System Operator zijn dit de 11 opdrachthoudende verenigingen die samen de distributienetbeheerder Fluvius uitmaken).

Dit geldt niet voor Fluxys Belgium. Het is correct dat Fluxys Belgium, als hoofdaandeelhouder van Fluxys c-grid Antwerp met expertise in het uitbouwen en beheren van vervoersinfrastructuur, Fluxys c-grid Antwerp ondersteunt in het ontwikkelen van de lokale cluster. Deze steun werd geformaliseerd via een dienstverleningsovereenkomst en een constructiesamenwerkingsovereenkomst (die laatste overeenkomst overigens enkel met oog op de ontwikkeling van fase 1a van de lokale cluster). Fluxys Belgium is echter niet opgericht met als doel om Fluxys c-grid Antwerp te voorzien van operationele ondersteuning bij de uitbouw van de lokale cluster en kan dan ook niet beschouwd worden als een (vorm van) werkmaatschappij. Fluxys Belgium treedt hier op als dienstverlener, zoals van elke andere dienstverlener kan worden verwacht.

Tenslotte is de **uitbreiding van het toezicht van de VNR op activiteiten van Fluxys Belgium niet aanvaardbaar** omwille van de volgende redenen:

- Decretale grondslag voor een dergelijk toezicht is niet voorhanden (hetgeen de VNR zelf erkent in het ontwerpadvies) – het decreet voorziet enkel in regulatorisch toezicht op de beheerders van lokale cluster(s), niet op de aandeelhouders van dergelijke beheerders

- Fluxys Belgium, dat gereguleerd wordt als aardgasvervoersnetbeheerder, valt reeds onder de toepassing van het principe van ontvlechting van de boekhouding conform artikel 5 van de Verordening (EU) 2024/1789 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juni 2024 inzake de interne markten voor hernieuwbaar gas, aardgas en waterstof. Deze ontvlechting van de boekhouding zorgt ervoor dat er geen financiële overdrachten tussen afzonderlijk gereguleerde diensten toegelaten zijn en dus dat er geen kruissubsidiëring plaatsvindt.

Fluxys Belgium heeft daarvoor een kosten- en opbrengstenallocatiesysteem ontwikkeld dat gevalideerd is door de CREG. De bedrijfsrevisor auditeert de correcte toepassing daarvan en stuurt jaarlijks een verslag naar de CREG toe.

Fluxys c-grid is reeds met Fluxys Belgium overeengekomen om specifieke activiteiten te ontwikkelen voor CO₂-vervoer per regio en voor de CO₂-cluster in Antwerpen. Deze activiteiten omvatten geen CO₂-terminallingactiviteiten of offshore CO₂-activiteiten.

- Fluxys Belgium is dus reeds onderhevig aan regulatorisch toezicht vanwege de federale energieregulator CREG ("CREG"):
 - o het voorzien van een algemene bevoegdheid inzake toezicht op Fluxys Belgium als zogenaamde werkmaatschappij van Fluxys c-grid Antwerp kan aanleiding geven tot bevoegdheidsconflicten met de CREG, die bevoegd is om toe te zien op de aardgasgerelateerde activiteiten (en eventuele kruissubsidiëring met andere activiteiten) van Fluxys Belgium
- Het instellen van een algemene toezichtsbevoegdheid in hoofde van de VNR op de activiteiten van Fluxys Belgium is niet nodig om de door het decreet vooropgestelde doelstellingen inzake evenwichtige toegang van alle actoren tot CO₂-vervoersinfrastructuur te behalen:
 - o Een toezicht op de evenwichtige toegang van alle actoren tot de lokale cluster kan gebeuren op niveau van Fluxys c-grid Antwerp.
 - o Indien de VNR in het kader van diens regulatorisch toezicht zoals bepaald in het decreet informatie nodig heeft over de activiteiten van Fluxys Belgium, dan dient de VNR dit in eerste instantie te bespreken met de CREG als bevoegd toezichthoudende instantie.
 - o Indien uit dit overleg blijkt dat de CREG niet of niet alle informatie overmaakt die de VNR noodzakelijk acht om haar toezicht op de CO₂-activiteiten van de beheerder van de lokale cluster naar behoren uit te voeren, rekening houdende met het decretale kader, kan de VNR in overleg treden met Fluxys c-grid Antwerp met het oog op het bekomen van dergelijke informatie.

3. Informatie- en rapporteringsverplichtingen

3.1. Paragraaf 63

In par. 63 (zie ook conclusie van het ontwerpadvies) stelt de VNR voor om te voorzien in een jaarlijkse rapporteringsverplichting, onder meer met betrekking tot de volgende elementen:

(...)

een gedetailleerde beschrijving van de in het afgelopen jaar afgeronde aankoopprocedures voor de specifieke werktuigen, materialen en technische uitrusting van de lokale cluster, inclusief de looptijd en (geschatte) jaarlijkse kosten verbonden aan deze contracten. In het geval de (geschatte) waarde van deze contracten groter is dan 1,2 miljoen euro (in nominale termen) bezorgt de beheerder ook de ondertekende contracten aan de Vlaamse Nutsregulator;

een lijst met externe (niet-verbonden) aannemers en/of dienstverleners waarmee wordt samengewerkt, inclusief de looptijd en (geschatte) jaarlijkse kosten verbonden aan deze contracten. In het geval de (geschatte) waarde van deze contracten groter is dan 1,2 miljoen euro (in nominale termen) bezorgt de beheerder ook de ondertekende contracten aan de Vlaamse Nutsregulator.

We begrijpen dat de VNR inzicht wil in bepaalde documentatie om te kunnen oordelen of de beheerder van de lokale cluster, desgevallend via diens aandeelhouders, beschikt over de nodige technische capaciteit om de lokale cluster efficiënt te ontwikkelen en te beheren.

Echter, de drempel die vooropgesteld wordt in het ontwerpadvies om over te kunnen gaan tot het opvragen van ondertekende contracten (1,2 miljoen euro) is te laag. Met deze drempel zou Fluxys c-grid Antwerp *de facto* bijna elk contract inzake aanneming en aankoop van materiaal moeten overmaken aan de VNR, hetgeen niet de bedoeling kan zijn.

Fluxys c-grid Antwerp stelt dan ook voor om **enkel contracten met een geschatte waarde groter dan 50 miljoen euro aan de VNR te bezorgen, en dit omwille van efficiëntieredenen**. Het bezorgen van dergelijke contracten in combinatie met het aanleveren van de andere in het ontwerpadvies gevraagde informatie moet de VNR en/of de Minister in staat stellen om over de nodige relevante informatie te beschikken. Fluxys c-grid Antwerp kan ook op vraag van de VNR bijkomende informatie met de VNR delen, bijvoorbeeld gedurende een meeting in de kantoren van Fluxys c-grid Antwerp.

3.2. Paragraaf 77

In par. 77 stelt de VNR voor om te voorzien in een jaarlijkse rapporteringsverplichting die *“erin bestaat dat voor de afgelopen periode zowel aan de Vlaamse minister bevoegd voor Energie als aan de Vlaamse Nutsregulator de integrale notulen van alle vergaderingen (i) van de raad van bestuur en (ii) in het kader van het dagelijks bestuur worden bezorgd”*.

Gelieve te noteren dat Fluxys c-grid Antwerp momenteel niet beschikt over een directiecomité of een gelijkaardig orgaan dat zich bezighoudt met het nemen van beslissingen van dagelijks bestuur en waarbij dergelijke beslissingen worden gedocumenteerd.

Het zal voor Fluxys c-grid Antwerp dan ook niet mogelijk zijn om “de integrale notulen van alle vergaderingen in het kader van het dagelijks bestuur” te bezorgen. Daarnaast kan het volgens Fluxys c-grid Antwerp niet de bedoeling zijn dat de schriftelijke neerslag gedeeld moet worden van elke vergadering die gehouden wordt binnen Fluxys c-grid Antwerp en die de day-to-day activiteiten van Fluxys c-grid Antwerp betreft.

Dit is niet alleen niet efficiënt noch voor de VNR en/of de Minister noch voor Fluxys c-grid Antwerp, bovendien is het in de praktijk onwerkbaar. De beheerder van de lokale cluster mag geen commercieel gevoelige informatie of informatie verworven bij de uitoefening van zijn taken verspreiden zonder dat de vertrouwelijke behandeling ervan gewaarborgd is. Om het vertrouwelijke karakter van commercieel gevoelige informatie te kunnen waarborgen **stelt Fluxys c-grid Antwerp voor om alleen de notulen van de Raad van bestuur aan VNR te bezorgen.** De VNR kan daarna de nuttige en relevante informatie aan de Minister bezorgen.

3.3. Paragraaf 91

In par. 91 stelt de VNR voor om te voorzien in een jaarlijkse rapporteringsverplichting waarbij “*zowel aan de Vlaamse minister bevoegd voor Energie als de Vlaamse Nutsregulator een verklaring op eer of uittreksel uit het strafregister wordt bezorgd door elk lid van de raad van bestuur enerzijds en elk lid van het dagelijks bestuur anderzijds.*”

Een dergelijke rapporteringsverplichting, zeker op het niveau van het dagelijks bestuur, lijkt Fluxys c-grid Antwerp erg verregaand en bovendien administratief zwaarwegend.

Het lijkt Fluxys c-grid Antwerp efficiënter om een **dergelijke verplichting enkel door te voeren voor elk nieuw of herbenoemd lid van de Raad van Bestuur.**

4. Ontwikkelingsplan

In par. 157 adviseert de VNR de Vlaamse Regering “om de kandidaat-beheerder, in het geval van een beslissing tot aanwijzing, binnen een redelijke termijn na de beslissing (bijvoorbeeld 60 dagen) te verplichten een openbare consultatie over een ontwerp van ontwikkelingsplan op te starten, en om vervolgens binnen een redelijke termijn na de beslissing (bijvoorbeeld 150 dagen) tevens een indicatief ontwikkelingsplan in te dienen bij de Vlaamse minister bevoegd voor Energie”.

Artikel 24 van het uitvoeringsbesluit stelt het volgende: “De beheerder van een lokale cluster dient, **voor het eerst** twee jaar na zijn aanwijzing en daarna tweejaarlijks, het ontwikkelingsplan met een beveiligde zin in bij de minister” (eigen onderlijning).

Fluxys c-grid Antwerp begrijpt het nut van het invoeren van een tussentijds ontwikkelingsplan voorafgaandelijk aan de indiening van het ontwikkelingsplan conform het uitvoeringsbesluit. Fluxys c-grid Antwerp stelt echter voor om samen een **timing overeen te komen die met name in lijn ligt met de behoeften bij het opstellen van het tariefvoorstel.**

5. Installatie van meetapparatuur op verbindingen van lokale cluster met andere infrastructuur

In par. 106 en 115 van haar ontwerpadvies wijst de VNR op de decretale taak van de beheerder van de lokale cluster om meetapparatuur te installeren om de CO₂-stromen naar de lokale cluster te monitoren.

Het is het begrip van Fluxys c-grid Antwerp dat de VNR van de beheerder van de lokale cluster verwacht dat hij de fysieke installaties installeert op de punten die de verbinding maken met andere infrastructuren, opdat de hoeveelheid CO₂ kan gemeten worden die de lokale cluster binnen- en buitenkomt.

Fluxys c-grid Antwerp wenst te benadrukken dat de wijze waarop de beheerder van de lokale cluster tegemoet moet komen aan deze zaak het voorwerp dient uit te maken van **overleg tussen Fluxys c-grid Antwerp, Fluxys c-grid, de VNR en andere bevoegde overheden** (zoals VEKA).

Immers, naast het vraagstuk van financiële kostprijs van dergelijke installaties kan de installatie van bepaalde types van meetapparatuur leiden tot druk- en capaciteitsverlies, hetgeen uiteraard niet de bedoeling kan zijn (zie in dit verband ook de gedetailleerde toelichting die hierover werd verstrekt door Fluxys c-grid in diens reactie op het ontwerpadvies van de VNR en in diens antwoorden op bijkomende vragen van de VNR in het kader van de procedure tot aanwijzing van de beheerder van het vervoersnet in het Vlaamse Gewest).

6. Verbinding met vervoersinfrastructuur in Nederland

Zoals blijkt uit diens aanvraagdossier overweegt Fluxys c-grid Antwerp een verbinding van de lokale cluster met CO₂-vervoersinfrastructuur die gelegen is in Nederland.

Gelet op de geografische ligging van de lokale cluster ten opzichte van de Nederlandse grens (de lokale cluster ligt tegen of aan de Nederlandse grens) moet volgens Fluxys c-grid Antwerp **ook aan de beheerder van de lokale cluster de mogelijkheid geboden worden om een verbinding met CO₂-vervoersinfrastructuur in andere lidstaten tot stand te brengen.**

Het lijkt immers in de praktijk weinig of niet werkbaar en niet efficiënt dat er alsnog een stuk vervoersnet zou moeten aangelegd worden om de verbinding te maken tussen de lokale cluster en de Nederlandse vervoersinfrastructuur. Daarnaast zou een vereiste dat de verbinding binnen de lokale cluster met buitenlandse vervoersinfrastructuur onder de verantwoordelijkheid van de beheerder van het vervoersnet moet vallen leiden tot nodeloze complexiteit.

Beste medewerkers van de Vlaamse Nutsregulator,

Dank voor de gelegenheid om te reageren op het conceptadvies van de Vlaamse Nutsregulator met betrekking tot het voornemen van Fluxys c-grid Antwerp om een CO2-netwerk te ontwikkelen in het Antwerpse havengebied. Gasunie is een Nederlands energie-infrastructuurbedrijf met in haar groep de netbeheerder voor het landelijk aardgastransport (GTS) en de beoogd netbeheerder voor het landelijk waterstoftransport (Hynetwork). Ook ontwikkelt Gasunie in Nederland infrastructuur voor CCS. Hierbij voorziet Gasunie een grensovergang naar België. Op basis van onze activiteiten heeft Gasunie twee aandachtspunten bij het niet-bindende advies van de Nutsregulator.

1. *De Nutsregulator geeft aan dat het onduidelijk is wie de verantwoordelijkheid neemt voor de verbinding tussen Nederland en België. In de aanvraag geeft Fluxys c-grid Antwerp aan hier zelf de verantwoordelijkheid voor te nemen, maar dit is geen wettelijke taak van de LCNO. Op basis van de huidige wetgeving is onduidelijk wie de verantwoordelijkheid hiervoor heeft, in het geval de verbinding wordt gerealiseerd binnen het aaneengesloten geografische afgebakend gebied van de betreffende lokale cluster (zoals hier geldt). De Nutsregulator stelt daarom voor om hiervoor de nodige verduidelijking in het regelgevend kader te voorzien.*

Voor een tijdige ontwikkeling van de grensverbinding tussen België en Nederland is het belangrijk dat hierover opheldering komt middels regelgeving. Gasunie roept de Nutsregulator en de Vlaamse overheid daarom op om hier zo snel mogelijk werk van te maken. Hierbij doet Gasunie het verzoek om rekening te houden met de relatief korte afstand van het verbindingstuk.

2. *De Nutsregulator geeft aan dat het ontwikkelingsplan onvoldoende gedetailleerd is. De Nutsregulator adviseert de Vlaamse Regering om de kandidaat-beheerder, in het geval van een beslissing tot aanwijzing, binnen een redelijke termijn na de beslissing (bijvoorbeeld 60 dagen) te verplichten een openbare consultatie over een ontwerp van ontwikkelingsplan op te starten, en om vervolgens binnen een redelijke termijn na de beslissing (bijvoorbeeld 150 dagen) een indicatief ontwikkelingsplan in te dienen bij de Vlaamse minister bevoegd voor Energie.*

Gasunie staat positief tegenover de mogelijkheid om middels een consultatie te kunnen reageren op het ontwikkelingsplan van Fluxys c-grid Antwerp. Voor een naadloze verbinding tussen België en Nederland is niet alleen duidelijkheid over de ontwikkelaar van het grenspunt nodig, maar ook over tijdslijnen, technische specificaties en commerciële voorwaarden.

Vanzelfsprekend is Gasunie altijd bereid haar eigen netwerkontwikkeling toe te lichten. We gaan hierover graag met u in gesprek.

Beste,

Dank voor de mogelijkheid voor feedback op de kandidaatstelling van Fluxys c-grid Antwerp als beheerder voor de lokale cluster Antwerpse haven.

Vanuit Indaver maken wij graag deze bemerkingen over:

- In het aanvraagdossier van FLuxys C-grid Antwerp lezen we op p 51 *'De vervoersdiensten bevatten capaciteitsdiensten die worden aangeboden tegen **ship-or-pay-tarieven**, die dus niet afhankelijk zijn van het daadwerkelijke gebruik van de diensten'*
 - o Wij vinden die *'ship-or-pay'* tarieven die niet afhankelijk zijn van het daadwerkelijk gebruik van de diensten nog steeds veel te vaag. We vrezen/ervaren dat men meer en meer tracht om de vele risico's en ketenkosten door te vertalen naar de afvanger van CO₂, terwijl die natuurlijk zelf al voor gigantische investeringen én risico's staat. Als WtE-plant is het echt niet mogelijk om die cumulatie van kosten en risico's van de hele CO₂ keten (en dit voor langdurige contracten voor CO₂ vervoer) door te leggen via lange termijnscontracten naar afvalleveranciers! Ook voor andere uitstoters zal dit probleem een grote belemmering zijn voor investeringen in CC. We vragen dan ook om de risico's hiervan expliciet mee te nemen in jullie advies.
 - o Er is nood aan een transparante en duidelijk gereguleerde manier van prijsvorming. Dat is momenteel via de bestaande reglementering niet afdoende gegarandeerd.
- In verband met de **CO₂-kwaliteitsnormen** lezen we in het ontwerpadvies van de Vlaamse Nutsregulator (p 55 ev) heel wat terechte vragen en bemerkingen rond 'het opleggen van kwaliteitsnormen die effectief nodig zijn en die niet nodeloos streng mogen zijn ('nice to have'). We merken dat er ondertussen een aantal testen/analyses werden uitgevoerd en resultaten reeds gekend zijn maar helaas nog niet gedeeld worden. Dit schept niet echt veel vertrouwen. We herhalen dan ook graag dat te strenge specs, een extra belemmering voor het investeren in koolstofafvang betekenen.

- We steunen dan ook jullie voorstel (143) om voorwaarden op te leggen die garanderen dat aan de Vlaamse Regering kwaliteitsnormen worden voorgesteld dewelke tot stand kwamen na overleg met alle (potentieel) verbonden infrastructuren.
 - Wel graag deze verduidelijking: de emittoren vallen toch ook mee onder ‘alle potentieel verbonden infrastructuren’?
 - Op Europees niveau werd een call for evidence gestart rond de CO2-infrastructuur en – markt: het lijkt ons logisch dat hierop wordt afgestemd.
- We staan volledig achter dit stuk uit de kandidatuurstelling van Fluxys C-grid Antwerp (p 68)
- In het kader van deze sensitiviteitsanalyse is het van essentieel belang dat **robuuste financiële en regelgevende steun** voorzien wordt met het oog op een succesvolle ontwikkeling van de opkomende CO2-markt. Deze kwestie moet met de bevoegde autoriteiten worden besproken in overeenstemming met de aanpak van buurlanden.*
- In deze context is vastgesteld dat onze buurlanden al steunmechanismen aan het uitrollen zijn, waarbij gedurende 10 tot 15 jaar industriële emittoren per ton opgevangen CO2 een subsidie kunnen ontvangen om de extra kosten van het gebruik van koolstof afvang af te dekken, rekening houdende met onder andere de CO2 ETS prijs. In Nederland bestaat het SDE++ mechanisme, in Duitsland de Klimaschutzverträge, in het Verenigd Koninkrijk de Industrial Carbon Capture Business Models. In Frankrijk werd de lancering van een Contract for Difference aangekondigd in de loop van 2024. Voor vervoersinfrastructuur wordt ook gewerkt aan mechanismen om financiële risico's te mitigeren. Frankrijk bestudeert de mogelijkheid om toekomstige exploitanten van infrastructuur een vorm van garantie te bieden tegen volumerisico's. Het Verenigd Koninkrijk heeft dan weer het Revenue Support Agreement ontworpen om vraag-gerelateerde inkomstenrisico's voor transport- en opslagbedrijven in te perken. België zal, net zoals onze buurlanden, ook dergelijke maatregelen nodig hebben (bijvoorbeeld subsidie per opgevangen CO2 voor emittoren en extra investeringssubsidies, omzetsubsidies of staatsgaranties voor de beheerder van de infrastructuur).*
- We hebben een bedenking bij deze passage uit het aanvraagdossier van Fluxys C-grid Antwerp (p76)
- Op **langere termijn** kunnen ook andere **projecten overwogen** worden, waaronder klimaatneutrale verwerking van huishoudelijk en bedrijfsafval door middel van CCS[1]technieken, door (in de mate van het mogelijke) **afvalverbrandingsinstallaties aan te sluiten op de lokale CO2-vervoersinfrastructuur**. Momenteel maakt CO2-uitstoot die gegenereerd wordt door afvalverbranding echter (nog) geen deel uit van het Europese systeem voor emissiehandel (ETS).*
- In jullie ontwerpadvies verwijzen jullie zelf naar de geactualiseerde versie van het VEKP waarin de rol van CCUS in de klimaatstrategie wordt bestendigd. In dit VEKP staat ook:
- “Verder zal bekeken worden hoe afvalverbrandingsinstallaties de uitgestoten CO2 kunnen capteren, om deze vervolgens op te slaan (CCS) of als grondstof toe te passen in een circulaire economie (CCU), met het oog op een klimaatneutrale exploitatie.*
- In dialoog met de exploitanten van de grootste afvalverbrandingscluster (die omwille van schaal en ligging langsheen CO2-vervoersnet en binnen lokale CO2-cluster het best geplaatst zijn voor CO2-afvang en -afvoer), onderzoeken we in 2025 hoe we werk kunnen maken van CO2-captatie en -afvoer naar CO2-opslagplaatsen voor de Nederlandse of Noorse kust (CCS). De mogelijkheden voor een rendabele, technisch haalbare businesscase op basis van gemengde financiering worden in kaart gebracht***
- Het realiseren van dit project vóór eind 2030, zou kunnen leiden tot een extra reductie van de sectorale afvalemissies met 0,5 Mton CO2-eq. Vlaanderen pleit binnen Europa voor de erkenning van negatieve emissies (zoals deze die ontstaan door de afvang en opslag van biogene CO2) binnen ETS of als negatieve emissies voor de ESR-doelstelling.*
- Is het dan niet logisch dat al sneller naar een mogelijke aansluiting van de afvalverbrandingscluster wordt gekeken ipv dat aansluiting van WtE op langere termijn kan overwogen worden? Zonder kans op aansluiting zal er geen CC komen. Is dit een standpunt dat enkel betrekking heeft op het lokaal cluster of ook op het Vlaamse CO2-netwerk?
- **Air liquide** is voor 10 % aandeelhouder in Fluxys C-grid Antwerp, er is geen dienstverleningsovereenkomst maar Air Liquide kan als aandeelhouder een waarnemer aanstellen voor de RVB van Fluxys c-grid Anwerp. We vragen ons af of er voldoende garanties komen op een ‘gelijk speelveld’ tussen Air Liquide en andere

partijen. Deze bezorgdheid is er ook voor de terminal waar zowel Fluxys als Air Liquide aandeelhouder zijn en waar Air Liquide toch een dominante positie heeft.

Dank om hiermee rekening te houden.

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

[Redacted]

Geachte Vlaamse Nutsregulator,

Vooreerst willen we jullie bedanken voor de mogelijkheid om te reageren als marktspeler op het dossier en jullie advies. Gezien de korte looptijd van de consultatie geven wij graag hierbij onze voornaamste bedenkingen en bezorgdheden mee met betrekking tot het dossier die ook aansluiten bij het advies van de Vlaamse Nutsregulator. Wij staan ter beschikking voor verdere toelichting en vragen.

We hechten hier bijzonder belang aan als globale tanksopslag speler met sterke ambities in de New Energies en CO2 logistieke keten die we oa. doorvertalen in de grote (her)ontwikkeling in de Antwerpse haven onder Vopak Energy Park Antwerp. We moedigen regulatorische duidelijkheid aan in deze nieuwe waardeketen waarbij we wel willen waken voor een gelijk speelveld en gezonde marktwerking.

Als Vopak, wereldwijd actief in tanksopslag, onderschrijven we het belang van CO2-afvang, hergebruik en opslag voor het reduceren van emissies en het behalen van klimaatdoelen. Daarom is Vopak, met partners, actief in het ontwikkelen van een CO2-terminal in Nederland (CO2Next), maar ook in CCS ketens elders op de wereld. De potentie en het belang zien wij ook voor de haven van Antwerpen.

Vopak Belgium heeft zijn aanwezigheid met 3 operationele chemische terminals in Port of Antwerp uitgebreid met een 4e locatie die momenteel herontwikkeld wordt tot Vopak Energy Park Antwerp, waarbij een CO2-hub wordt verkend. Deze multimodale en multi-customer opslag- en verwerkingshub heeft de ambitie om de industrie in Vlaanderen, België en bij uitbreiding ook Duitsland logistiek te ondersteunen bij hun CCS projecten. De uitstekende logistieke positie van VEPA in de Antwerpse haven en onze ervaring met dit type producten ondersteunt deze ambitie. Onze collectie en opslag van CO2 kan aangevuld worden met liquefactie diensten (ifv marktwensen). Daarnaast voorzien wij in het onthalen van bloktreinen alsook barges. Een pijpleiding connectie met de (L)CNO is belangrijk in dit concept, zowel voor het onthalen als het afvoeren van CO2. Om zo maximaal onze klanten te bedienen van meerdere logistieke modaliteiten. Deze terminal en ontwikkeling kan daarmee bijdragen aan de verdere verankering en uitbouw van de Haven van Antwerpen als duurzame industriële hub in Europa.

De Europese Unie voorziet een groeiende behoefte aan, en belang van, CCUS. In haar Industrial Carbon Management Strategy zet zij de gedachten uiteen voor een interne markt voor CO2. Een belangrijk aspect daarin is de marktordening. De verdere gedachten hierover liggen momenteel ter consultatie voor, waarna een wetgevend voorstel wordt verwacht in Q3 2026. Vanuit die optiek willen wij de volgende opmerkingen maken:

- Het is zinvol aan te sluiten bij de vorming van de Europese marktordening voor CO2, gelet op de vergrotende markt en de consequenties van verschillen met de huidige opzet.
- De ruwe lijnen van de Europese marktordening worden duidelijk, zoals derden toegang tot verschillende soorten infrastructuur, en het adresseren van rollen, activiteiten en eigendom van infrastructuur om belangenverstrengeling te voorkomen. Ons inziens is de opzet op hoofdlijnen gelijk aan de marktordening voor gas en waterstof: transport per pijpleiding is een natuurlijk monopolie, dat derhalve een gereguleerde dienst is, terwijl infrastructuur-activiteiten waar wel concurrentie op kan plaatsvinden commerciële vrijheid verdienen, zoals in geval van terminals.
- Als reeds opgemerkt hebben ook wij concrete interesse om een CO2-terminal te ontwikkelen. Zodoende zien wij voor Antwerpen een situatie met meer dan enkel de terminal die als onderdeel van Antwerp@C wordt gezien. Dat is zowel een reden voor concurrentie als voor een

marktordening waarin (pijpleiding-) transport wordt los gezien van andere infrastructuur zoals terminals.

- Wij volgen daarom de VREG in de zorg over de eigendomsstructuren in zowel de pijpleiding als de terminal. Daar waar de VREG het risico op kruissubsidiëring noemt, willen wij toevoegen dat transparante, non-discriminatoire toegang tot separate diensten moet worden geborgd. Dat geldt wat ons betreft voor zowel de pijpleiding - voor al haar gebruikers, zowel partijen die CO2 inbrengen, als die CO2 afnemen - als separaat daarvan ook voor terminals.

[Redacted text block]

De VREG adviseert op korte termijn een consultatie te starten over een ontwikkelplan. Vopak ondersteunt dit advies vanwege voornoemde punten. Vopak denkt graag mee over de effectieve vormgeving van de CO2-keten in Antwerpen, in een toekomstbestendige opzet.

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]

[Redacted text block]